

ELZ Waasland

Welkom

Infolunch
Beroepsgeheim

24/05/2022

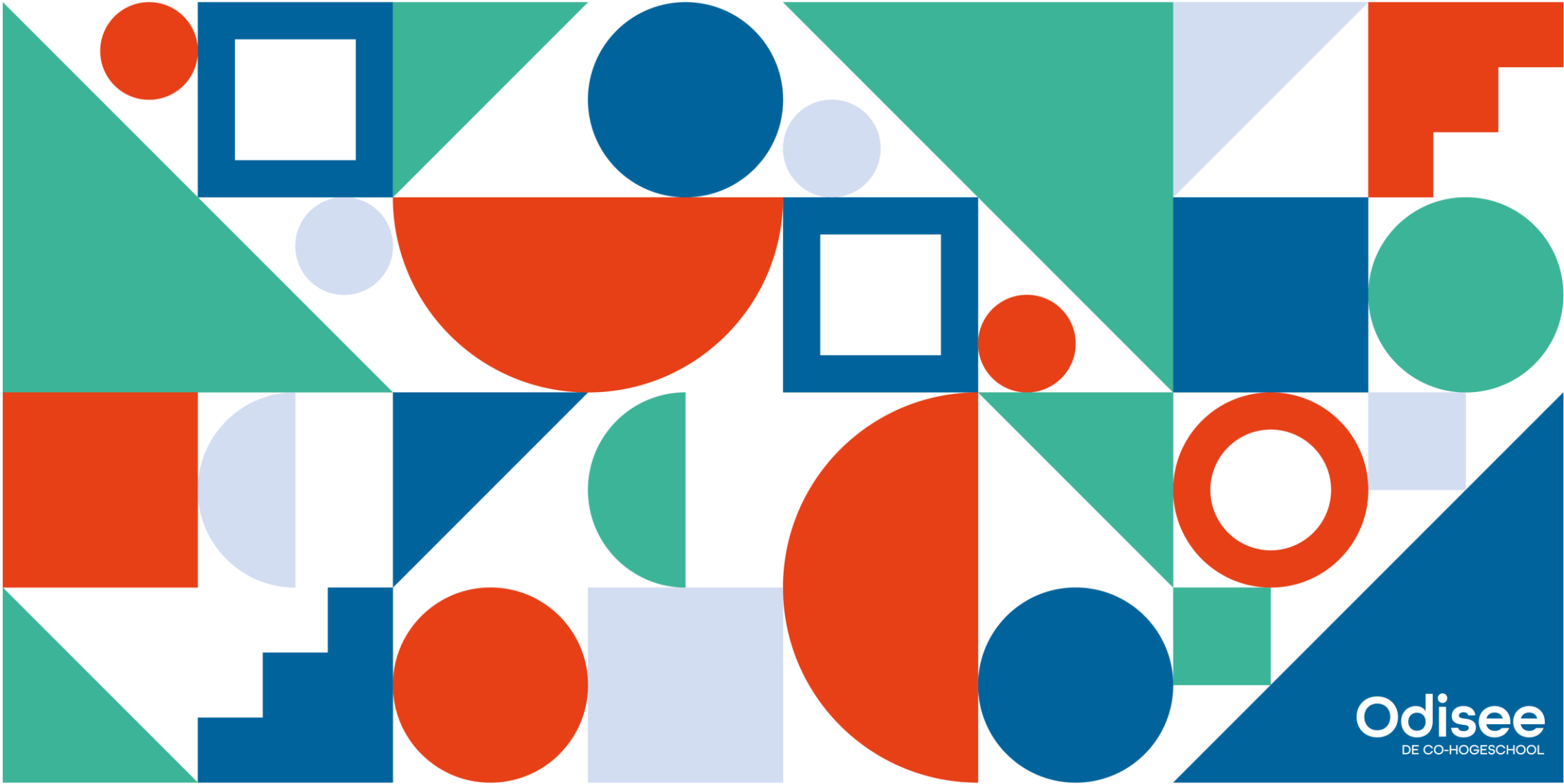
Spreekers

Leen Trommelmans

Docent Hogeschool Odisee

Stefaan Baeten

Algemeen Directeur Hiëronymus

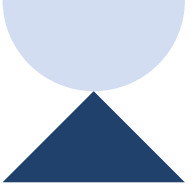

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Beroepsgeheim in de eerstelij

Een ethische verkenning

 Leen Trommelmans - Odisee
 24 mei 2022

1. **'Jean'**
2. **Waarom beroepsgeheim?**
3. **Wijzigingen in het zorglandschap**
4. **Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken**

'Jean'

- ▣ Buurman
- ▣ Krotwoning
- ▣ 'vriend'
- ▣ Administratief met niets in orde

- ▣ Ziekenhuisopname met zeer slechte prognose

'Jean'

'Wij mogen u niets zeggen,
mevrouw'

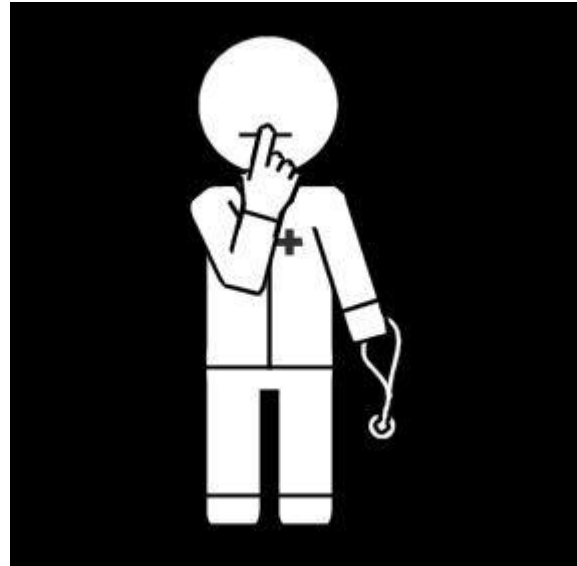
2. Waarom beroepsgeheim/ discretieplicht?

- ▣ Waarborgen van fundamentele waarden:
 - Privacy van de zorgvrager
 - Vertrouwelijkheid in de specifieke zorgrelatie/ Alle zorgrelaties
 - Autonomie van de zorgvrager
 - ➔ Informatie geheimhouden
- ▣ Maar ook:
 - Zorgplicht t.a.v. de zorgvrager
 - Respect voor de integriteit
 - Gezondheid van de zorgvrager
 - ➔ Vragen om informatie te delen

2. Waarom beroepsgeheim/ discretieplicht?

- ▣ Beroepsgeheim/ discretieplicht oorspronkelijk een één-op-één gebeuren
 - ‘Wat u aan mij vertelt gaat niet verder dan deze ruimte’

2. Waarom beroepsgeheim/ discretieplicht?

- ▣ Belang van de zorgvrager staat voorop
 - Als de zorgvrager niet gebaat is met schenden beroepsgeheim/discretieplicht
 - Geen reden tot schenden beroepsgeheim/discretieplicht
 - Als de zorgvrager wél gebaat zou zijn met schenden van beroepsgeheim/discretieplicht?
 - Argumenten om wel het beroepsgeheim/ discretieplicht te schenden?
 - Als derden in gevaar komen doordat het beroepsgeheim/de discretieplicht wordt gerespecteerd?
 - Wettelijke uitzonderingen

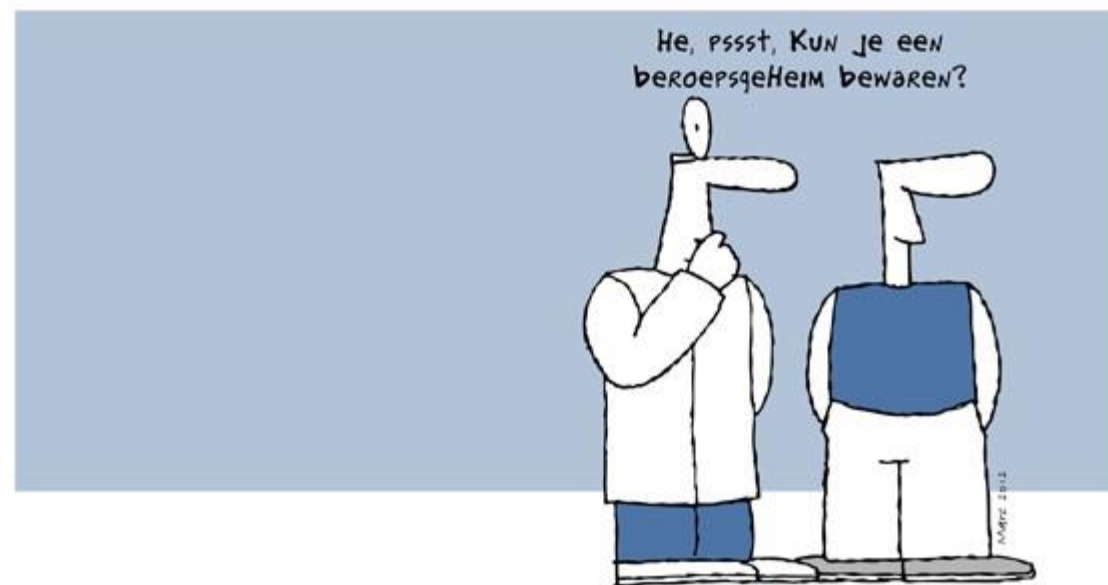
3. Veranderingen in het zorglandschap

▣ Van individuele zorgvrager-zorgverlener relatie naar zorgnetwerken

- Intramuraal (teams)
- Extramuraal (Wijkgezondheidscentra)
- Zorgnetwerken (vb. ELZs)

→ Gedeelde zorg

→ Gedeeld beroepsgeheim?

3. Veranderingen in het zorglandschap

▣ Informatisering

- Elektronisch patiëntendossier
- Elektronische communicatie/ databeheer

▣ Privacywetgeving (GDPR en co)

- Algemene wetgeving ivm dataprotectie

3. Veranderingen in het zorglandschap

▣ Risico's:

- Onoverzichtelijkheid van de zorg: wie doet wat voor wie?
- Zorgvrager heeft niet met elke zorgverlener een gelijkaardige vertrouwensrelatie (vele diensten, personeelsverloop, persoonlijke affiniteit)
- Onoverzichtelijkheid van gedeelde/niet-gedeelde informatie
- Veiligheid van elektronisch opgeslagen informatie
- Verlies van autonomie van de zorgvrager

→ Nood aan transparantie

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

▣ Ethiek t.o.v. recht

- Opbouwend: hoe zorgen we dat het recht ethische beginselen weerspiegelt?
- Kritisch: herbekijken van de rechtspraak door een (veranderende) ethische blik
- Aanvullend: daar waar lacunes in de rechtspraak zitten
 - ▣ Vb. Eerstelijnszorg met mengsel van personen gebonden aan beroepsgeheim/ discretieplicht en mensen waar dit niet zo duidelijk is

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

- ▣ A. Liégeois: zorg in dialoog
- ▣ Relationele mensvisie: mens is naast een autonoom wezen ook een sociaal dier
 - Zorgvrager: eigen verantwoordelijkheid
 - Zorgverlener(s): professionele verantwoordelijkheid
 - Naastbetrokkenen: sociale verantwoordelijkheid
 - Gedeelde verantwoordelijkheid in dialoog

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

ZORGVERLENERS

▣ Delen van zorg → Voorwaardelijk gedeeld beroepsgeheim

Informatie kan gedeeld worden als bepaalde voorwaarden vervuld zijn

- ▬ Duidelijke afbakening van het specifieke zorgteam + aanwezigheid van een coördinator
 - ▣ Maatwerk op basis van de noden van de zorgvrager
- ▬ Gezamenlijke zorgopdracht
 - ▣ Individueel zorgplan
- ▬ Beroepsgeheim/ discretieplicht van alle betrokkenen
- ▬ Voorafgaandelijke toestemming zorgvrager → transparantie noodzakelijk
- ▬ Alleen *'need to know'*, geen *'nice to know'*

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

▣ Zorgvuldigheidscriteria (A. Liégeois)

1. Met welk doel wordt informatie meegedeeld? Wie?
2. Is informatieontvanger voldoende betrokken?
3. Kan informatieontvanger informatie verwerken?
4. Wie is meest geschikte informatieverstrekker? Wat?
5. Is informatie relevant?
6. Is hoeveelheid informatie gepast?

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

▣ Zorgvuldigheidscriteria (A. Liégeois)

1. Is informatie gegrond en betrouwbaar? Hoe?
2. Wordt informatie vertrouwelijk meegedeeld?
3. Wat zijn gunstigste omstandigheden om informatie mee te delen?
4. Kan zorgvrager betrokken worden bij uitwisselen van informatie?

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

zorgvrager

- ▣ Ideaal: zorgvrager maximaal betrekken
 - Motiveren om zelf de informatie te delen
 - aan wie?
 - Welke?
 - Waarom?
 - Hoe?
 - Zorgvrager motiveren om
 - vertrouwenspersoon aan te stellen (wilsbekwame zorgvrager)
 - vertegenwoordiger aan te stellen (wilsonbekwaamheid)
- Hebben recht op informatie/ kunnen beslissingen nemen

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

▣ Zorgvrager geeft geen toestemming

- Doorbreken van beroepsgeheim/ discretieplicht wettelijk geregeld
- Noodzakelijk en enige mogelijkheid
- Omwille van ernstig en dreigend gevaar (noodtoestand)
- Doel is bescherming van de (fysieke) integriteit van de zorgvrager
- Beperking van het delen van informatie tot informatie die noodzakelijk is om het gevaar te doen wijken

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

- ▣ Wat met vrijwilligers/ stagiaires
 - Soms gezien als vertrouwenspersoon
 - Educatie
 - Discretieplicht opnemen in stage- of vrijwilligersovereenkomst
 - ‘groeipad’ voor de vrijwilligers/ stagiaires

4. Beroepsgeheim/ discretieplicht ethisch bekeken

NAASTBESTAANDEN

▣ Wat met naastbestaanden

- Eigen informatie
- Zelf niet gebonden door beroepsgeheim
- Beroepsgeheim/ discretieplicht van zorgverleners t.a.v. naastbestaanden
- Persoonlijke informatie aanbieden mits toestemming van de zorgvrager
- Niet-persoonlijke informatie kan worden aangeboden

UITSMIJTER

- ▣ Geheimhouding is algemeen
- ▣ De cliënt staat op één
- ▣ Je handelt nooit meteen
- ▣ Je handelt nooit alleen

G. Winckelmans, CAW Oost-Brabant

<https://www.law.kuleuven.be/isr/beroepsgeheim>

**Beroepsgeheim
vanuit juridische invalshoek**

Infolunch ELZ Waasland

24 mei 2022 - Stefaan Baeten

HET BEROEPSGEHEIM

1. Wat is de rechtsgrond van het beroepsgeheim?
2. Wie moet het beroepsgeheim respecteren?
3. Wat valt onder het beroepsgeheim?
4. Wanneer is er schending van het beroepsgeheim ?
5. Wat zijn uitzonderingen op het beroepsgeheim?

1. RECHTSGROND

- Overkoepelende basis
 - Art. 8 EVRM
- **Strafrechtelijke bescherming**
 - Artikel 458 Strafwetboek
- Tuchtrechtelijke bescherming
- Burgerrechtelijke bescherming

- (Rechtspraak en rechtsleer)

1. RECHTSGROND

- Artikel 458 Strafwetboek

Geneesheren, heilkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet, het decreet of de ordonnantie hen verplicht of toelaat die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van een jaar tot drie jaar en een geldboete van honderd euro tot duizend euro of met een van die straffen alleen.

- Artikel 458bis en 458ter Strafwetboek (uitzonderingen)
- Artikel 422bis Strafwetboek (schuldig hulpverzuim)

HET BEROEPSGEHEIM

1. Wat is de rechtsgrond van het beroepsgeheim?
2. **Wie moet het beroepsgeheim respecteren?**
3. Wat valt onder het beroepsgeheim?
4. Wanneer is er schending van het beroepsgeheim ?
5. Wat zijn uitzonderingen op het beroepsgeheim?

2. WIE MOET BEROEPSGEHEIM RESPECTEREN?

Art. 458 STRAFWETBOEK

- *‘Geneesheren, heekundigen, apothekers ...’*
= medische beroepen
- *‘Kennis van een aan hem toevertrouwd geheim’*
= noodzakelijke vertrouwenspersoon
“Elkeen die door zijn beroep of noodzakelijkerwijze belast is met een vertrouwensopdracht”
Is deze vertrouwensopdracht maatschappelijk erkend
- *‘Uit hoofde van hun staat of beroep’*
= ook vrijwilligers, stagiairs als deze een noodzakelijke vertrouwensrelatie hebben

BIJZONDERE WETGEVING

2. WIE MOET BEROEPSGEHEIM RESPECTEREN?

BEROEPSGEHEIM IN BIJZONDERE WETGEVING (enkele voorbeelden)

- OCMW: leden van OCMW-raad en alle personeelsleden
- CLB: alle medewerkers
- Decreet Integrale Jeugdhulp: alle medewerkers
- Decreet Bijzondere Jeugdbijstand: alle medewerkers
- CAW: alle medewerkers die contact hebben met client
- GGZ-decreet: alle medewerkers
- Decreet lokaal sociaal beleid: Geïntegreerd Breed Onthaal

2. WIE MOET BEROEPSGEHEIM RESPECTEREN?

Heb ik een beroepsgeheim : 2 stappen

Stap 1:

Is er een bijzondere wetgeving van toepassing

JA/NEEN

Stap 2:

Indien op basis stap 1 geen beroepsgeheim dan
'Noodzakelijke vertrouwenspersoon' ? (artikel 458 Strafwetboek)

en kijken of de vertrouwensfunctie maatschappelijk erkend is
(door de wet of door traditie/gewoonte).

JA/NEEN

Indien geen **beroepsgeheim** dan misschien wel **discretieplicht** of andere
verplichtingen (Privacy – GDPR)

2. WIE MOET BEROEPSGEHEIM RESPECTEREN?

BEROEPSGEHEIM

In belang van een vertrouwensrelatie tussen hulpvrager en een maatschappelijk belangrijke beroepsgroep of functie

Geldt ten aanzien van iedereen oversten

Zwijgrecht tegenover de rechter

Strafsancties

DISCRETIEPLICHT

In belang van de dienst of de onderneming

Geldt niet ten aanzien van collega's en

Geen zwijgrecht tegenover de rechter

Arbeidsrechtelijke en tuchtrechtelijke sancties

HET BEROEPSGEHEIM

1. Wat is de rechtsgrond van het beroepsgeheim?
2. Wie moet het beroepsgeheim respecteren?
3. **Wat valt onder het beroepsgeheim?**
4. Wanneer is er schending van het beroepsgeheim ?
5. Wat zijn uitzonderingen op het beroepsgeheim?

3. WAT VALT ONDER BEROEPSGEHEIM?

“Een toevertrouwd geheim” (artikel 458 Strafwetboek)

- Alles wat uitdrukkelijk of stilzwijgend is toevertrouwd
- Alles wat is vastgesteld
- Ook feit zelf van cliënt te zijn
- Ook informatie via een derde (bv. familielid) meegedeeld over de cliënt
- De vorm van de informatie is irrelevant

HET BEROEPSGEHEIM

1. Wat is de rechtsgrond van het beroepsgeheim?
2. Wie moet het beroepsgeheim respecteren?
3. Wat valt onder het beroepsgeheim?
4. Wanneer is er schending van het beroepsgeheim ?
5. Wat zijn uitzonderingen op het beroepsgeheim?

4. SCHENDING VAN HET BEROEPSGEHEIM?

“Wetens en willens een toevertrouwd geheim bekendmaken aan derden”

- ▼ Wetens en willens = algemeen opzet (dus niet onachtzaamheid)
- ▼ Derden = alle andere personen behalve cliënt
(wie is cliënt of is er sprake van een cliëntsysteem)
- ▼ Bijzondere derden:
 - Opdrachtgever (bv. bij OCMW)
 - Ouders van minderjarige (maar doelgebonden en uitdunnend)
 - Vertegenwoordiger van wilsonbekwame patiënt
 - Teamleden of andere hulpverleners ? (zie verder)

HET BEROEPSGEHEIM

1. Wat is de rechtsgrond van het beroepsgeheim?
2. Wie moet het beroepsgeheim respecteren?
3. Wat valt onder het beroepsgeheim?
4. Wanneer is er schending van het beroepsgeheim ?
5. Wat zijn uitzonderingen op het beroepsgeheim?

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

SPREEKRECHT/ZWIJGRECHT

- (1) Getuigenis in rechte (Artikel 458 Strafwetboek)
- (2) Bepaalde misdrijven ten aanzien van minderjarige of kwetsbare personen (Art. 458bis Sw)
- (3) Specifiek casusoverleg bij complex intra-familiaal geweld tussen justitie/hulpverlening/politie (Art. 458ter Strafwetboek)
- (4) Gedeeld en gezamenlijk beroepsgeheim
- (5) Toestemming van de cliënt?
- (6) Noodtoestand

SPREEKPLICHT

- ▣ (7) Noodtoestand/schuldig hulpverzuim (Art. 422bis Strafwetboek)

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

Bepaalde misdrijven ten aanzien van minderjarige of kwetsbare personen

(Art. 458bis Strafwetboek)

- *Houder van geheimen zijn en kennis van expliciet bepaald misdrijf*
- gepleegd op minderjarige of persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, partnergeweld, geweld omwille van cultuur, religie, traditie of eer, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid
- Wanneer ernstig en dreigend gevaar bestaat voor fysieke of psychische integriteit van minderjarige of kwetsbare persoon; of aanwijzingen van gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of kwetsbare personen slachtoffer worden van misdrijven
EN hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen
- **Spreekrecht maar geen spreekplicht**
- Misdrijf ter kennis brengen aan de procureur des Konings

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

SPREEKRECHT (ZWIJGRECHT)

GEZAMENLIJK BEROEPSGEHEIM	GEDEELD BEROEPSGEHEIM
In teamverband	Buiten teamverband
Beroepsgeheimhouders	Beroepsgeheimhouders
Zelfde hulpverleningscontext + finaliteit	Zelfde hulpverleningscontext + finaliteit
Relevante gegevens: “Good to know”	Noodzakelijke gegevens: “Need to know”
In belang van cliënt	In belang van cliënt
Geïnformeerde cliënt	Geïnformeerde cliënt

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

Gedeeld beroepsgeheim in specifieke wetgeving:

Decreet lokaal sociaal beleid – 9 februari 2018

GBO: geïntegreerd breed onthaal

Informatie uitwisseling tussen kernpartners (CAW/OCMW/Ziekenfondsen)

- Belang cliënt
- Instemming
- Transparantie
- Noodzakelijk
- Proportioneel

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

Gedeeld beroepsgeheim in specifieke wetgeving:

Wet uitoefening gezondheidszorgberoepen (WUG) -10 mei 2015

Art. 33. § 1. Elke beoefenaar bedoeld in de artikelen 3, § 1 (= artsen), 4 (= tandartsen) , 6 (= apothekers), 63 (= vroedvrouwen), 68/1 (= klinische psychologen) en 68/2 (= klinisch orthopedagogen) is gehouden, op verzoek of met akkoord van de patiënt, aan een ander behandelend beoefenaar door de patiënt aangeduid om hetzij de diagnose, hetzij de behandeling voort te zetten of te vervolledigen, alle nuttige of noodzakelijke hem betreffende inlichtingen van geneeskundige of farmaceutische aard mede te delen.

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

SPREEKRECHT/ZWIJGRECHT

Noodtoestand

- Belangenconflict met hoger of gelijkwaardig 'rechtsgoed'
- Geen andere uitweg dan bekendmaken van geheim

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

SPREEKRECHT/ZWIJGRECHT

Toestemming van cliënt ? (Veel discussie hierover)

- Traditionele visie: toestemming cliënt geen uitzondering
- Functionele visie: ‘relatief’ karakter beroepsgeheim
 - Voorafgaande instemming
 - Vrije instemming
 - Specifieke instemming
 - Uitdrukkelijke instemming
 - Geïnformeerde instemming
 - Beoordeling door de hulpverlener en spreekrecht maar geen verplichting

5. UITZONDERINGEN OP HET BEROEPSGEHEIM

SPREEKPLICHT

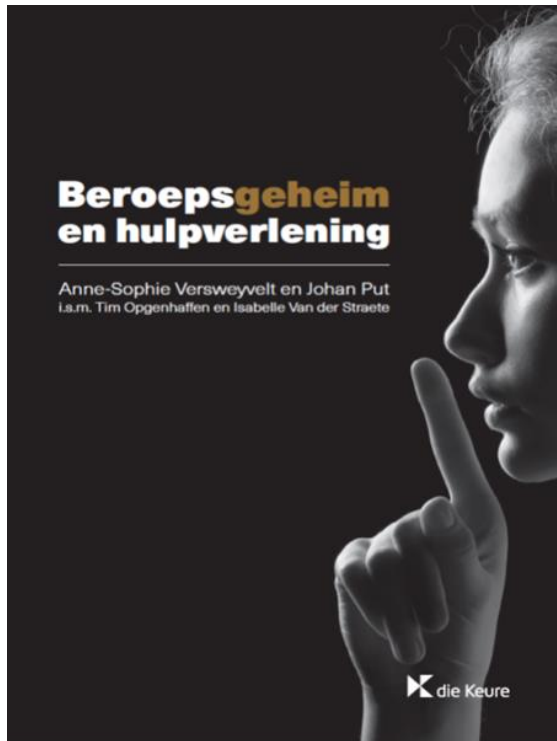
Noodtoestand /schuldig hulpverzuim (Art. 422bis Strafwetboek)

- ▼ Verzuim hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand in groot gevaar
- ▼ Toestand vastgesteld of beschreven door hulpbehoevende persoon
- ▼ Mogelijkheid tot hulp zonder gevaar voor zichzelf of anderen
- ▼ Hulp *kan* eventueel bekendmaken van geheimen vereisen

HET BEROEPSGEHEIM

1. Wat is de rechtsgrond van het beroepsgeheim?
2. Wie moet het beroepsgeheim respecteren?
3. Wat valt onder het beroepsgeheim?
4. Wanneer is er schending van het beroepsgeheim ?
5. Wat zijn uitzonderingen op het beroepsgeheim?

HET BEROEPSGEHEIM

<https://www.law.kuleuven.be/isr/wegwijzers-volledig>

Contactgegevens spreker: stefaan.baeten@hieronymus.be

Vragen voor ELZ
Waasland?

Contacteer ons!

Info@elzwaasland.be

Oosterlaan 20
9100 Sint-Niklaas

<https://www.eerstelijnszone.be/contactgegevens-team-waasland>

Graag tot de volgende infolunch!

Blijf op de hoogte en [meld je hier aan op onze nieuwsbrief.](#)